

2014 W1189

31 maart 2015

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. T.W.H.M. Weller, advocaat te Eindhoven,

tegen:

(wijlen) **[naam]**,
geboren op [datum], (datum van overlijden onbekend),
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tot [datum] lid van de Congregatie der Broeders van de H. Aloysius
Gonzaga (Broeders van Saint Louis).

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 29 augustus 2014. Op 4 november 2014, resp. 16 januari 2015, zijn bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift, resp. een aanvulling daarop, ingekomen van br. [naam], algemeen overste van de congregatie.

Op 10 maart 2015 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Weller.

Namens de congregatie is verschenen [algemeen overste].

2. De klacht

2.1. Klager is in het schooljaar 1966-1967 tot tweemaal toe seksueel misbruikt door aangeklaagde. Dat gebeurde als volgt. Toen klager 14 jaar oud was, ging hij naar het [internaat] in [plaats]. Daar kreeg hij meteen aangeklaagde als begeleider. Klager sliep op een slaapzaal met 16 jongens. Ook aangeklaagde sliep op deze slaapzaal in een bed dat in de hoek stond. Aangeklaagde was ongeveer 30 jaar oud. Hij had een flink postuur en donker haar. Hij droeg gewone kleding, een broek en een hemd. Klager had in de slaapzaal een eigen kastje waarin hij zijn kleding en persoonlijke spullen kon opbergen. Daarnaast had hij zijn eigen bed en voor het overige was er weinig privacy.

Elke avond, nadat het licht uit was, bleef aangeklaagde maar rondjes lopen over de zaal. Het bleef niet bij één controle, maar aangeklaagde bleef permanent rondlopen. Klager begreep

niet waarom dat was. Soms ging aangeklaagde ergens op een bed zitten bij een van de jongens. Na een paar weken kwam aangeklaagde op het bed bij klager zitten. Hij stopte zijn hand onder de dekens tussen de benen van klager tegen zijn geslachtsdeel aan. Klager denkt dat de hand van aangeklaagde er wel een half uur heeft gelegen. Klager hield zich slapend, hij durfde zich niet te bewegen. Uiteindelijk ging aangeklaagde weer weg en bleef het bij deze betasting.

Enkele dagen later kwam aangeklaagde opnieuw bij klager op bed zitten. Hij legde zijn hand wederom tussen de benen van klager en betastte zijn kruis. Dit gebeurde onder de dekens. Het duurde een uur of drie in klagers beleving. Klager hield zich weer slapende en bewoog zich niet uit angst voor wat er zou gebeuren. Klager had vrijwel elke nacht angst dat het weer zou gebeuren. Klager durfde met niemand te praten over wat er was voorgevallen. Ook thuis durfde klager er niet over te praten, terwijl de angst hem wel continu wakker hield. De tweede nacht nadat aangeklaagde klager betastte, liep aangeklaagde door naar een andere jongen enkele bedden verderop en ging daar zitten. Klager viel daarop in slaap. De volgende morgen was het een groot tumult op de zaal toen klager wakker werd. Iedereen had het erover dat aangeklaagde in die nacht bij die jongen op bed had gezeten en hem had betast. Kennelijk had deze jongen in de vroege ochtend direct verteld wat aangeklaagde bij hem gedaan had. De jongens hebben zich die ochtend zonder begeleiding moeten wassen en zijn vervolgens naar de eetzaal en naar school gegaan. Klager weet niet meer precies wat er is gezegd, maar kennelijk was het zo erg dat aangeklaagde uit zichzelf meteen is weggelopen en nadien hebben de jongens begrepen dat hij was overgeplaatst. Er kwam een andere zaalbroeder.

2.2. Klager heeft dit zijn hele leven meegenomen. Hij heeft er een tik aan overgehouden, een soort dwang. Er zijn altijd zaken die klager meerdere malen moet herhalen. In de slaapzaal in [internaat] was klager steeds bang om naar bed te gaan. Ook toen aangeklaagde vertrokken was, bleef de angst.

2.3. Klager heeft nooit de hulpverlening benaderd en het is merkbaar dat hij er maar moeizaam over kan praten. Het misbruik heeft in het hele leven van klager een rol gespeeld. Ook in de relatie met zijn vrouw heeft het een rol gespeeld.

2.4. Het doel van de klachtenprocedure voor klager is:
- een oprechte en werkelijke erkenning van hetgeen klager is aangedaan;
- maatregelen nemen tegen aangeklaagde indien hij nog in leven is.

3. De reactie

3.1. Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De algemeen overste [naam] heeft in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagde. Gelet op de ouderdom van de verweten feiten en de omstandigheid dat dit kleine internaat al in 1968 is opgeheven, is de informatie die de overste heeft kunnen achterhalen uiterst summier. Bovendien zijn vrijwel alle betrokkenen met herinneringen aan dit internaat en de toenmalige congregatiebestuursleden inmiddels overleden. De overste heeft zijn bevindingen en gedachten daarover naar waarheid, eer en geweten opgeschreven en de overste hoopt dat het bijdraagt om recht te doen aan alle partijen.

3.2. Allereerst moet het de overste van het hart dat het hem leed doet dat klager, die twee jaar op internaten van de congregatie heeft doorgebracht, met negatieve gevoelens op deze periode terugkijkt en dat zijn vertrouwen in een jonge en kwetsbare periode van zijn leven is beschaamd. Het zal duidelijk zijn dat dit nooit de bedoeling is geweest van het opvoedende werk dat de congregatie zich altijd ten doel heeft gesteld. Het spijt de overste bijzonder als

broeders van zijn congregatie daar de oorzaak van zijn geweest of daaraan hebben bijgedragen.

De overste heeft geen enkele reden om aan te nemen dat klager over zijn beleving onwaarheid zou spreken. Echter aan de hand van wat nu voorligt, is de overste niet in staat de klacht van klager te ontkennen noch te bevestigen. Behalve de klacht van klager is de overste ook geen enkele klacht of melding met betrekking tot het Convict St. Marie in Roosendaal bekend. Als algemene overste en dus kerkelijke verantwoordelijke van zijn congregatie, heeft de overste tijdens de plechtige viering van de 200ste verjaardag van de stichter van de congregatie, pastoor Willem Hellemons O'cist (1810-2010), in het weekend van 17 en 18 april 2010 publiekelijk excuses gemaakt voor alle gevallen van misbruik waar broeders van Saint Louis bij betrokken zouden zijn geweest aan de slachtoffers en aan anderen wier vertrouwen daarmee beschaamd werd, en toegezegd dat het instituut graag en zonder enige terughoudendheid zou meewerken aan het onderzoek van de heer Deetman, waartoe hij van de Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) en de Bisschoppenkonferentie opdracht heeft gekregen.

Bij eventuele gegrondverklaring van de klacht van klager is de overste bereid namens de congregatie het seksueel misbruik te erkennen en excuses aan te bieden voor het feit dat dit seksueel misbruik door een van de leden van zijn congregatie is gepleegd. Aangenomen dat het seksueel misbruik inderdaad heeft plaatsgevonden, had het nooit mogen gebeuren. Het druist geheel in tegen het religieus leven dat zij als broeders leiden en tegen het apostolaat dat zij als Broeders van St. Louis nastreven.

De overste hoopt dat zijn reactie enigszins kan bijdragen aan de verwerking van de gebeurtenissen die klager heeft ondergaan.

3.3. In aanvulling op zijn eerdere reactie heeft de overste als volgt gereageerd. Uit een algemene ledenlijst is af te leiden dat aangeklaagde van [dag] [maand] 1961 tot [dag] [maand] 1967 geplaatst was in [plaats](zijn functie wordt niet vermeld), en dus inderdaad op een ongewoon tijdstip midden in het schooljaar is overgeplaatst. De overste heeft van een andere broeder, die hem kende uit die tijd, begrepen dat de aangeklaagde inderdaad lang was en donker haar had. Aangeklaagde was 36 jaar oud. De heer H.L.Ph. Leeuwenberg, die in het kader van het onderzoek van de heer Deetman het archief van de congregatie uitvoerig heeft onderzocht, heeft ook een passage aan aangeklaagde gewijd.

Er is de overste echter geen enkele andere melding of klacht tegen aangeklaagde bekend. Ook onder medebroeders die hem nog hebben gekend, is niets bekend wat te maken zou kunnen hebben met seksueel misbruik.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer negenenveertig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie

aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden. Klager is in het schooljaar 1966-1967 in de nacht tweemaal, met een tussenpoos van enkele dagen, in zijn kruis betast door aangeklaagde. Aangeklaagde kwam bij klager op bed zitten en legde zijn hand op het geslachtsdeel van klager. De eerste keer raakte aangeklaagde het geslacht van klager aan boven de dekens, de tweede keer raakte hij het geslacht aan onder de dekens.

4.4. De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door een melding van een andere klager tegen aangeklaagde over soortgelijk seksueel misbruik door aangeklaagde jegens hem. Tenslotte heeft de weduwe van aangeklaagde een schriftelijke verklaring afgelegd waaruit blijkt dat aangeklaagde haar zaken heeft verteld die sterke aanwijzingen bieden voor de aannemelijkheid van het verhaal van klager.

4.5. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 14 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.6. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.7. Over financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de algemeen overste van de Congregatie der Broeders van de H. Aloysius Gonzaga (Broeders van Saint Louis) de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 31 maart 2015 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, drs. A.A.M. Oostveen en mr. A.M.T. Denekamp-Mulder, leden, bijgestaan door mr. H.L. Miedema, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.